

OMLADINA

GLASILO NARODNO-RADIKALNEGA DIJAŠTVA

C. V.: SLOVENSKEMU DIJAŠTVU □ V. KISOVEC: ALI NAJ
HODI SLOVENSKO DIJAŠTVO ŠTUDIRAT V ITALIJO? □ VL.
POLJŠAK: TRGOVSKI ŠTUDIJ □ □ PRAŠKO TRGOVSKO
ŠOLSTVO □ F. K. Z.: ŽIVINOZDRAVNIŠKI ŠTUDIJ □ SLO-
VENSKO DIJAŠTVO □ □ DIJAŠKO - SOCIALNI VESTNIK □
□ □ ŽENSKI VESTNIK □ RAZNO □ PRILOGA □ □

□ PONATIS DOVOLJEN LE Z NAVEDBO VIRA □

IZHAJA VSAK MESEC □ STANE LETNE 4 KRONE; ZA DIJAKE 2 KRONI;
POŠAMEZNA ŠTEVILKA 40 VIN. □ □ DOPISI NAJ SE BLAGOVOLE
POŠILJATI UREDNIŠTVU NAJKASNEJE DO 20. VSAKEKA MESECA V
LJUBLJANO NA BREG ŠT. 12 □ LE FRANKOVANA PISMA SE SPREJE-
MAJO □ UPRAVNIŠTVO JE V TISKARNI J. BLASNIKA NASLEDNIKOV
V LJUBLJANI, BREG ŠT. 12 □ □ REKLAMACIJE SO POŠTINE PROSTE,
ČE IMAJO NA NASLOVNI STRANI PRISTAVEK „REKLAMACIJA“ IN ČE
SO ODPRTE □ □ ZARADI REDNEGA POŠILJANJA JE NATANKO NA-
ZNANITI NASLOV IN BIVALIŠČE TER VSAKO IZPREMEMBO BIVALIŠČA
□ □ OBLASTEM ODGOVOREN MIHAEL ROŽANEC □ IZDAJA ERSE-
KUTIVA NARODNO-RADIKALNEGA DIJAŠTVA □ TISK J. BLASNIKA
□ □ NASLEDNIKOV □ □

ŠTEV. 4. LJUBLJANA, JULIJ LETO VI.

1909

RAZNO.

V izobraževalnem klubu »Adrije« so se vršila sledeča predavanja: Lev Brunčko: Člen 19. držav. osnov. zakonov in narodnostno vprašanje; Janko Mačkoyšek: Življenska sila Slovencev (matematični problem slovenstva); Lev Brunčko: Razvoj, bistvo in načela narodno-obrambnega dela; Josip Pučnik: Kmetijsko združništvo. Klub si je ogledal tudi »Museum království českého«, zlasti bogato muzejno knjižnico, ki nam jo je rade volje razkazal gospod dr. Čeněk Zibrt.

Delo »Slovenije« v letnem tečaju ni ravno presegalo pričakovanja. Kakor je zimski semester po obsežnosti in splošnem značaju primeren za intenzivno duševno delo, tako so topli tedni kratkega drugega poletja prikladnejši za gibanje v prosti naravi. Društveniki so prirejali redno večje ali manjše izlete vse nedelje in praznike in uživali dunajsko okolico. Na 19. junij je določena ekskurzija v zvezdarno. V izobraževalnem klubu je nadaljeval tovariš Agneletto ciklus predavanj o marksizmu ter o nemški in slovenski socialni demokraciji, tovariš F. Uratnik pa je govoril o principih v naši sedanji politiki. Društvo je bilo zastopano na raznih slovenskih in slovanskih prireditvah, posebno je gojilo tesne stike s srbskim dijaštvom. Pa tudi Hrvatje in Srbi so se živahno zanimali za naše življenje. Slovenijani so se polnoštevilno udeleževali shodov vseučiliškega odseka, ki je izdal tudi brošuro s sodelovanjem društva. Ker obhaja Slovenija letos 40 letnico, je bil prirejen slavnosten večer na Dunaju, dočim se jubilej proslavi obširneje še le v Ljubljani.

Tovariše opozarjamo na naš »Dijaški Almanah« za leto 1909/10, v katerem najdejo vse potrebne informacije, kolikor jih ni v pričujoči in lanski informativni številki »Omladine«.

S. L. K. A. Dne 24. junija so ustanovili klerikalci »Slovansko ligo katoliških akademikov«, o kateri so že prej toliko govorili in pisali. Ustanovni občni zbor se je vršil v hotelu »Post« na Dunaju. V ligi je zastopanih šest akademičnih društev, med njimi tri slovenska — torej je to katoliško slovansko gibanje res obširno in mogočno. Drugim podpredsednikom je voljen Daničar F. Stelc. Zbor je poslal obligatno udanostno brzojavko Sv. Očetu in — ljubljanskemu škofu kot prvemu ustanovniku. Med drugimi je pozdravil slovanski shod tudi Pukl iz Maria-Enzersdorfa pri Dunaju.

Žalosten slučaj. Pretekli mesec sta se ustrelila na ljubljanskem pokopališču dva dijaka idrijske realke Szillich in Vončina. Slovensko časopisje je obširneje poročalo o tem slučaju, ki je vzbudil veliko pozornost v slov. javnosti. »Slovenski narod« in »Slovenec« sta v obširnejših člankih razmotrivala vzroke samomora, meneč, da je ta slučaj karakterističen za sodobno stanje slov. dijaštva. — Danes samo kratko beležimo fakt, na katerega se povrnemo prihodnjič.

Adrijl je podarilo društvo »Pravnik« v Ljubljani 15 letnikov »Slovenskega Pravnika«, za kar mu gre najiskrenejša zahvala. *Odbor Adrije.*

Radogoj. Dijaško podporno društvo »Radogoj« v Ljubljani dovoljuje visokošolcem in neplačanim praktikantom podpore v obliki brezobrestnih posojil. Abiturienti in visokošolci naj naslovijo prošnje na odbor, priložijo šolska spričevala in izkaz o premoženju ter naj izjavijo, kaj in kje nameravajo študirati. Prošnje sprejema društveni tajnik profesor Vajda v Ljubljani, na počitnicah v Središču na Štajerskem. Termin za prošnje je 15. avgust t. l.

C. v.

SLOVENSKEMU DIJAŠTVU!

Dan za dnevom beremo v slovenskih listih pritožbe zoper naval tujcev v javnih uradih in v privatnih službah na Slovenskem. Če poslanci intervenirajo na pristojnem mestu, dobe stereotipen odgovor: saj ni slovenskih prosilcev. In te trditve poslanci dostikrat ne morejo ovreči. To je dokaz, da res primanjkuje Slovencev usposobljenih za uradniške in druge javne službe. Nadprodukcije v inteligentnih poklicih Slovenci nimamo in je še desetletja ne bomo imeli vsled pomanjkanja šolstva zlasti za produktivne stanove: za obrt, industrijo in trgovino.

Čudimo pa se temu pomanjkanju Slovencev posebno v uradniških poklicih, če beremo statistiko slovenskih visokošolcev. Ta statistika izkazuje nad 600 slovenskih visokošolcev. Ako bi v vseh strokah študije trajale po 5 let, bi torej moralo vsako leto priti 100 absolventov visokih šol v domovino. Ne pride pa jih menda niti 50 na leto. Tako sta n. pr. l. 1905. bila 202 slovenska filozofa. Uradna statistika c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk pa je izkazala v šolskem letu 1905/6: 10, 1906/7: 15 in 1907/8: 14, skupaj torej 39 profesorskih izpitov s slovenskim učnim jezikom. Kje pa je ostalih 163 slovenskih filozofov? Pravi se, da so prestopili k juristom. Toda juristov je ista statistika iz l. 1905. naštel 250, a v javnih službah najdeš malo mladih slovenskih pravnikov. Pri graškem nadsodišču je vedno manj slovenskih avskultantov, pri tržaškem jih tudi ni preveč. Nekaj odvetniških in notarskih kandidatov imamo, a vse to niti daleč ne odgovarja zgoraj izkazanemu številu slovenskih visokošolcev juristov. Podobno je pri drugih strokah.

Torej naši dijaki ne delajo pravočasno izpitov, ampak se izgublajo. Kje so vzroki temu žalostnemu dejstvu?

Slabo materialno stanje našega dijaštva je sicer vzrok, ki pa nikakor dovolj ne opravičuje tega dejstva. Kajti večina teh, ki dovršujejo svoje študije in delajo izpite, so tudi reveži. Zakaj torej drugi ne bi mogli?

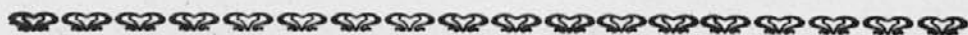
Morajo torej biti še drugi vzroki, ki ležijo v dijaštvu samem. Brez dvoma se nekateri dijaki na visokih in srednjih šolah premalo pečajo s strokovnimi študijami ter izgublajo leto za letom, ne da bi delali izpite. Zato se nam zdi potrebno, da zakličemo dijaštvu glasen memento: Študirajte pridno, da v rednem času dovršite svoje študije! Pripravljajte se vestno za svoj bodoči poklic, pred vsem z ozirom na lastno korist in eksistenco, a nič manj z ozirom na domovino, ki težko čaka novih delavcev!

Le potem smemo upati na kake uspehe v težkem boju za narodno eksistenco, če bomo imeli povsod izobilje dobrih strokovnjakov, kakor

imajo n. pr. Čehi. Ako se je že dijak navadil vestnega dela, bo potem tudi v javni službi dobro uspeval in izpodrinil one, ki so manj delavni in manj porabni. Kdor pa se ne mara potruditi, ta se naj ne pritožuje čez zapostavljanje. Po naravnih zakonih biologije zmaguje in se ohrani povsod zmožnejši, spretnejši in agilnejši. To velja v rastlinstvu in živalstvu ter istotako pri posameznih ljudeh kakor pri celih narodih.

Toda dijaku ne zadostuje samo teoretični strokovni študij. — Kdor si je na visoki šoli izbral stroko in se s tem odločil za bodoči poklic, naj že kot dijak išče stika s stanom, h kateremu bo kdaj sam pripadal. Filozofi se naj brigajo za šolske in profesorske zadeve, juristi se naj zanimajo za naše pravno življenje, medicinci se naj informirajo glede našega zdravništva, itd. Tako se naj vsak pripravlja, da se potem hitro oživi v svoj poklic. Pri tem pa tudi spoznava naše specifične razmere in si že v dijaških letih ali pa takoj v začetku stanovske prakse izbere ono polje narodnega dela, ki je njegovemu stanu najbližje in najprimernejše. Le potem bo ostal na višini v svoji stroki in bo tudi lahko uspešno delal na narodnem polju. Kdor pa cepi svoje moči in se sili k narodnemu delu na poljih, ki so daleč od njegovega poklica, ostane polovičar v svojem poklicu in diletant pri narodnem delu.

Če bo vsak stan vestno opravljal svoje stanovske dolžnosti ter v svojem delokrogu izvrševal narodno delo, potem bodo uspevali vsi stanovi in napredoval bo narod na celi črti. Zato tudi dijak ne sme zanemarjati svojih ožjih stanovskih dolžnosti, t. j. študij!

V. KISOVEC — PRAGA:

ALI NAJ HODI SLOVENSKO DIJAŠTVO ŠTUDIRAT V ITALIJO?

Zadnja leta opažamo med našim dijaštvom jako zanimiv in obenem tudi vesel pojav emigracije iz nemških visokih šol na češko univerzo, tehniko in trgovsko akademijo. V par letih se je slovenska dijaška kolonija v Pragi kar podvojila. To je vsekakor razveseljujoče dejstvo in ni treba še posebno povdarjati njegovega pomena v narodnem in kulturnem oziru.

Poleg te propagande za slovanske visoke šole proti nemškimi učiliščem, ki pomenja novo ero v našem dijaškem življenju, pa ne smemo prezreti v zadnjih letih zanimanja, katero je vzbudilo slovensko dijaštvo za tuje izvenavstrijsko visokošolstvo. Je to važen moment za naše visokošolstvo, katerega ne smemo prezreti; saj je nasprotno odločilnejših faktorjev dijaškega pokreta naravnost dolžnost, da to novo stremljenje po svojih močeh podpirajo.

Dočim so se prejšnja leta slovenski dijaki bolj „zgubljali“ v tujino, moramo opaziti poslednja leta, da je to pohajanje v tuja univerzitetna mesta nekaka „slučajeva“ organizacija. S tem mislim povdariti namreč okolnost, da vsak, kdor je študiral v tujini, priporoča svojim znancem ondodno šolo ter jim daje potrebna navodila. Tako vidimo n. pr. kako narašča slovenska dijaška kolonija v Parizu (letos 5 Slovencev), v Kolinu ob Renu (4), deloma v ostali Nemčiji in Italiji. Škoda le da tako „izseljevanje“ ni bolj organizirano, da organizacije te emigracije ne vzame v roke poseben dijaško-starešinski komitê, ki bi mogel iti na roke dijakom, ki bi radi spopolnili svoje študije v tujini. Da je pa študiranje v tujini za nas velikega pomena v vsakem oziru ni treba povdarjati, saj imamo še celo v jezikovnem oziru nedostatek inteligentov zmožnih angleščine, francoščine, ruščine, italijanščine itd., kaj še le ako se ozremo na strokovno izobrazbo.

Lansko leto sem imel priliko v „Omladini“ opozoriti naše dijaštvo na študije in raznovrstne šole v Parizu, sedaj pa naj omenjam nekoliko o odnošajih za slovenskega dijaka v Italiji.

Slovenci smo sosedje Italijanov, toda kljub temu se naš celoten narod premalo zaveda tega sosedstva in naše ljudstvo pozna v prvi vrsti le Nemce, kar seveda povzroča naš politični in gospodarski položaj. Medtem ko se naše dijaštvo, ne le visokošolsko ampak tudi trgovsko, v resnici trudi, da se priuči perfektno nemščini, kar je iz našega stališča popolnoma hvalevredno, se za učenje italijanščine nihče oziroma skoro nihče ne zmeni in vendar imamo ravno na tej strani važno in hvaležno polje. Zato bi moralo biti geslo slovenskega dijaštva, da se poleg nemščine v prvi vrsti priuči tudi italijanščini in potem pridejo še le „simpatični“ jeziki. V prvi vrsti moramo biti praktični in še le potem lahko razpravljamo o raznih tozadevnih teorijah.

Da se pa človek priuči jeziku, je treba živeti med narodom in ga poznati, vživeti se v njegovo dušo in mišljenje, saj je jezik ravno izraz narodovega mišljenja in življenja. Zato je pa treba iti med ljudstvo samo.

Ali bi se pa tudi splačalo slovenskemu dijaku iti študirat v Italijo?

To je težko vprašanje in prvi hip bi človek prej svetoval vzeti si le dobrega učitelja in čitati italijanske knjige. Kajti kdor premotriva italijanstvo v njeni zibelki sami, pride do zaključka, da v resnici nekaj novega si tam pridobiti ne more (mislim namreč za narodno življenje) z druge strani pa vse eno pridobi ravno s tem, ker mu veliki kontrasti realnosti ne razprše samo nekdanje bujne in romantične fantazije ampak ga tudi vsposabljaajo k treznejšemu premotrivanju in pojmovanju kulturnega dela.

Tako nam n. pr. cela južna in srednja Italija z Rimom vred ne more dati niti najmanjše praktične šole ne za gospodarski smisel, ne za narodno delo, socialno povzdigo, in le malo znanstvene hrane, saj je znano, da na jugu Italije ni ne tovarnen, ne strokovnega izobraževanja, v nekaterih krajih niti ljudskih šol ni in je število analfabetov izvanredno visoko, dasi z univerzami Italijani ne štedijo, ker mislijo, da veliko število univerz s slabo

plačanimi profesorji daje že zadostno sliko visoke dvatisočletne kulture. V Rimu samem (moderno mesto in okolica) ne najdeš ne tovarnen, ne velikih tvrdk in podjetij ampak same filialke severoitalijanskih fabrik, knjigaren, magazinov itd.

Praktičnega torej južna in srednja Italija ne moreta dati slovenskemu dijaku ničesar, zato sta pa na drugi strani neprecenljive vrednosti za historika, estetika ter ljubitelja stare umetnosti.

Vsled tega bi bila južna in srednja Italija skoro brez pomena za trgovskega akademika, za tehnika in jurista, dočim bi našel tam historik, estetik, deloma tudi sociolog in lingvist zelo hvaležno polje.

Večjega pomena, praktičnejšega smisla ima za nas le severna Italija s svojim središčem Milanom, ki je danes v resnici centrum gospodarskega, narodnega in kulturnega življenja Italije.

Da je severna Italija danes v resnici nositeljica italijanske kulture in gospodarske premoči je pač iskati v diametralnih nasprotjih severne in južne rače z ozirom na značaj, temperament in delavnost. Dočim je Lah iz juga vročekrven, drzen, zaljubljen predvsem pa len, dasi ni brez zmožnosti, ter živi le ob spominih stare slave, je Lombardec treznejši, pridnejši in žilavejši. Da vpliva podnebje na severnega Italijana tudi z ozirom na njegov fizični in psihologični razvoj, je brez dvoma, toda še več vpliva pa je pripisovati okolnosti, da meji tukaj narod na tri sosede (Francoze, Nemce, Slovane), da češče prihaja v dotiko s tujimi račami, da je plemensko pomešan in zato tudi žilavejši. Tudi zunanji dogodki zadnjega polstoletja, ki so bili v direktni zvezi s severno-italijanskimi pokrajinami, so prispeli k preporodu.

Zato je priporočati, da si dijak ogleda in priuči narod ravno tam, kjer je njegova sila najbolj razvita, delo najbolj raznovrstno, kajti le tako je mogoče natančneje poznati narod sam v celotnem razvoju, primerjati kulturni njegov niveau z lastnim kakor tudi s kulturo drugih znanih narodov.

Predvsem bi morali iti naši juristi vsaj za nekaj mesecev v kakšno mesto severne Italije, da tako koristno vporabijo čas, katerega pravniki prvega in tretjega leta tako radi zapravijo. Pripravna mesta bi bila: Bologna, Milan, Florenca, Genova in deloma Rim. Da bi se vpisal kot reden slušatelj, nima ravno posebnega pomena, in ker je dostikrat to spojeno z raznimi težkočami na domači kakor tudi na tuji univerzi, je skoraj odsvetovati; saj se slovenskemu pravniku ne gre za to, da bi imel semester ravno na italijanski univerzi, ampak predvsem, da se priuči jeziku in spozna socialno-kulturni položaj dotičnega kraja in ljudstva. Ako ga zanimajo predavanja na univerzi jih lahko posluša kot izvanreden slušatelj, knjižnice in javna predavanja so mu pa itak na razpolago.

Boljše bi bilo morda za one, ki ostanejo le po en semester ali pa še ne, da se vpišejo v privatne trgovske kurze, v izobraževalna društva (circolo di coltura) ali pa podobne klube, kjer se jim poleg konversacije nudi tudi duševna hrana, razvedrilo oziroma praktično znanje.

Filozofi imajo najpripravnije pripomočke in študije gotovo v Florenci, Rimu in Milanu. Za tehnike bi bila Milan in Genova pripravna.

Največjega praktičnega pomena pa ima Italija za dijaštvo trgovskih srednjih in višjih šol. Nam ne sme že zadostovati, da skrbimo kolikor mogoče za trgovski naraščaj, ki naj gospodarsko osamosvoji slovensko ozemlje, ampak treba je tudi gledati, da ima naš bodoči gospodarski činitelj poleg strokovnega znanja in jezikovnih sposobnosti predvsem tudi politično-gospodarski vpogled v svetovno trgovino, s katero bomo prihajali vsled naše srečne geografske lege in pa narodne potrebe vedno bolj v dotiko. In tu je treba delati že sedaj, da se naši trgovci — in ti store to tudi najlažje — izobražujejo v tujini, začetek je že storjen. Danes imamo poleg Gradca in Dunaja, trgovske akademike na čeških šolah in celo na visoki trgovski šoli na Nemškem (Kolin). Priporočati bi bil še Pariz (izborna privatna od države subvencionirana šola: Pigier, rue Rivoli) in Bruselj, predvsem pa Italija.

Naša bodoča trgovina takorekoč sloni izključno proti jugu, kjer bo prišla skoro povsod v sfero večinoma italijanske trgovske posesti. Zato je pač narodnopotrebno kakor tudi v interesu posameznikov, da poznajo in prouče zistem in niveau današnje italijanske trgovine. V tem oziru bi bilo študiranje na trgovskih srednjih, visokih ali pa privatnih šolah najbolj umestno gotovo v onih krajih, kjer sta industrija in trgovina v največjem razvoju in razvitu namreč: v Milanu, središču gospodarskega življenja Italije in v Genovi, glavnem prekomorskem svetovnem tržišču.

Kar se tiče znanja jezika, večina slovenskih dijakov že toliko pozna laščino, da se lahko brez skrbi poda v Italijo in bilo bi naravnost neumno, kdor bi se strašil jezika in imel vsled tega bogve kakšne pomisleke. Kdor pozna že elementarne pojme jezika se hitro privadi in priuči govoric, tem bolj ako živi med ljudstvom samim in je prisiljen govoriti v tujem jeziku.

Glede stanovanja je treba opomniti, da stanujejo dijaki večinoma v privatnih hišah. V srednji in južni Italiji, ki živita izključno od tujcev je stanarina primeroma višja kot proti severu. Tako stane soba s postrežbo n. pr. v Rimu 40—80 lir, v Florenci pa 25—50 lir. Hrana je različno draga z ozirom na restavracije ali pa privatno. Obed in večerja se računata lahko približno po 0·90—1·80 lire. Železnice so primeroma drage, fijakarji dosti po ceni (iz kolodvora s kovčekom). Mesečno se izhaja z ozirom na zahteve posameznika s 125—200 lirami.

Kot sosedje Italijanov, moramo poznati njihovo kulturo in sicer jo moramo proučiti v srcu naroda samega. Poleg tega je pa tudi v našem narodnem interesu, da poznamo natančno kulturno in gospodarsko silo naših sosedov, ker le tedaj moremo njim nasproti ohraniti svojo narodno in kulturno individualnost; obenem pa lahko, kar smo videli koristnega in dobrega, presadimo tudi na domača tla ter skušamo obdržati kulturni in socialni niveau slovenskega naroda v isti višini z močnejšimi sosedi.

Vzpričo teh okolnosti je tedaj želeti, da bi Slovenci začeli pohajati čim številnejše italijanska učilišča. Res je, da bodo razočarani nad trhlubo, zanemarjenostjo italijanske družbe in bodo strmeli nad socialno bedo italijanskega priprostega ljudstva, da bodo zaman iskali one solidnosti, vztrajnosti in reda, na katerega so navajeni, na drugi strani pa se odpre zopet toliko zanimivosti, umetnin in spominov stare slave, odkrije se popolnoma novo socialno stremljenje, dosedaj nepoznano življenje, katero postane gotovo odločilnega pomena za bodočo smer duševnega življenja posameznika, ki je proučeval današnjo Italijo in primerjal nekdanjo rimsko slavo in romantično literaturo z današnjim realnim stanjem.

Našemu narodu, kakor tudi dijaštvu more tedaj le koristiti, ako začnó slovenski akademiki pohajati v čimvečjem številu tudi na laška učilišča Italije.

VLADIMIR POLJŠAK:

TRGOVSKI ŠTUDIJ.

Kakor so bila zadnja desetletja epohalnega pomena za druge različne vede, tako važna so bila tudi za trgovino, ki se je razvijala z onimi vred. Postala je znanstvo, ali prav za prav delovanje, ki mora temeljiti na znanstveni podlagi, ako hoče napredovati. Vse vrste človeškega delovanja so se tako razvile, da imajo gotov znanstven značaj, in vsak poedinec je vsled konkurenčnega boja prisiljen, da ne prinese v svoj poklic samo pridnosti in vstrajnosti, ampak zraven tudi dobro teoretično strokovno izobrazbo. Dandanes pač ne zadostuje več za nastop na svetovnem tržišču, ako se je samo nekaj časa učil v tej ali oni trgovini, temveč trgovsko delovanje zahteva poznavanje zelo mnogovrstnih prometnih naprav, ki jih je treba natančno spoznati in razumevati, če se hoče stopiti v konkurenco z drugimi narodi, ki imajo že uglajeno pot za seboj. Da se temu opomore, se je na splošno jelo gojiti izobrazbo trgovskega stanu. Začelo se je sistematično organizirati trgovsko šolstvo, ki naj zadošča vsem raznovrstnim potrebam trgovskih krogov. V Avstriji imamo nižje trgovske šole, ki zahtevajo kot predznanje le ljudsko šolo, trgovske akademije in eno visoko šolo: eksportno akademijo, ki se je ustanovila na Dunaju pred 11 leti kot višek trgovske izobrazbe.

Med tem ko znajo drugi narodi ceniti trgovsko izobrazbo in uvidevajo njeno potrebo, se mi Slovenci vse premalo brigamo, da dobimo kaj izobraženega trgovskega naraščaja. Toda temu se ni čuditi, ko se vidi, da n. pr. četrtošolec niti ve, da so sploh na svetu trgovske šole; ako pa je slučajno kaj slišal o trgovskem šolstvu, tedaj pa ne ve, kaj je to, kaj lahko postane, ko dokonča trg. akademijo; med tem je pa vsak prav dobro podučen, kaj so kadetne šole, kako so urejene itd. Profesorji bi imeli tukaj hvaležno

nalogo, podučiti dijake, kam se lahko obrnejo, ko skončajo nižje razrede gimnazije in realke.

Ravno tako malo zanimanja je opaziti tudi med abiturienti za eksportno akademijo na Dunaju; kako se je slovenski dijaki ogibljejo, naj povem, da so v enajstih letih njenega obstanka dokončali samo štirje Slovenci svoje študije na tej visoki šoli. Posebno sedaj, ko se slovenski denarni zavodi na jugu tako krasno razvijajo in potrebujejo vedno večje število izobraženih moči, bi morali slovenski abiturienti posvečati večjo pozornost temu študiju. — Le, ako bomo imeli močno trgovino za seboj, tedaj je tudi bodočnost na jugu naša, in naš trgovski emporij — Trst se ne bo mogel dolgo ustavljati mlademu, čilemu, napredujočemu narodu.

Še nekoliko, kako je eksportna akademija urejena. Deli se v splošni oddelek in v dva letnika eks. akad. V prvi letnik vstopi lahko abiturient, ki je napravil izpit iz trgovskih predmetov in francoščine, in pa absolventi trgovske akademije ali pa abit. kurza ako so obiskovali tudi francoščino; v splošni oddelek se pa vsprejemajo abiturienti gimnazij in realk. Splošni oddelek nima le namena pripravljati slušatelja za prvi letnik eksp. akad., ampak tudi podati mu kolikor mogoče obsežno, splošno trgovsko izobrazbo, da lahko že na podlagi študija v splošnem oddelku vstopi v kakoršno si bodi službo, med tem ko akademija skuša vsposobiti slušatelje, da bi lahko spolnjevali špecierno višje trgovske naloge v prid avstrijski zunanji trgovini.

Natančnejši podatki o vpisovanju, kolegnini itd. se objavijo v dijaškem almanahu za prihodnje leto.

PRAŠKO TRGOVSKO ŠOLSTVO.

Danes ni Praga le kulturno slovansko središče, ampak tudi gospodarski centrum, ki imponira s svojo industrijo in gospodarsko denarno organizacijo celemu svetu. Zato je pač naravno, da je tudi trgovsko šolstvo na zelo visoki stopnji in prekaša vsa druga avstrijska podobna učilišča. Nam Slovencem pa, ki se moramo tudi gospodarsko opirati na brate Čehe, se nudi tu najlepša prilika spoznati ne le gospodarske težnje češkega naroda, ampak tudi njegovo razvito gospodarsko trgovsko šolstvo in vsestransko poznanje trgovskega dela.

V Pragi obstojajo doslej sledeča trgovska učilišča: 1. Češkoslovenska trgovska akademija (Československá akademie obchodní.), 2. abiturientski kurz na isti, 3. na tehniki dvoletni kurz za absolvente trgovskih akademij, 4. c. kr. višja industrijska šola (cís. král. vyšší průmyslová škola.) 5. Cela vrsta nižjih privatnih šol čeških in nemških, med njimi: trgovska šola društva „Československá Obchodnická Beseda“, trgovska šola Wertheimerova, trg. šola Bergmanova, trgovska šola Skřivanova, trgovska šola Hlavačková, itd., 6. nemška trg. akademija z abiturientskim kurzom (Prager Handelsakademie.)

Razume se, da bo slovenski dijak pohajal le češke trgovske šole, ki mu nudijo v vsakem oziru večjih udobnosti, poleg tega mu ne dela češki jezik nikakih težkoč in se mu vsak lahko v prvih tednih toliko priuči, da vse razume in da more študirati, sicer gredo pa češki profesorji vsakomur v vsakem oziru zelo na roko. Pogoji za vstop na češkoslovansko trgovsko akademijo v Pragi so sledeči :

1. Absolviranje 4. razreda gimnazije, realke, oziroma meščanske šole z dobrim uspehom. — 2. Priglaša se od 1. mal. srpana do 15. kimovca pri ravnateljstvu : „Českoslovanské akademie obchodní v Praze.“ Svetovali bi pa, da se priglasí vsak kolikor mogoče hitro, ker se lahko zgodi, da kdo radi prevelikega števila priglašanih pozneje ne bode sprejet. K priglasitvi naj vsakdo priloži zadnje spričevalo, krstni list in 10 K za vpisnino.

Študij traja 4 oziroma 3 leta. Kdor želi natančnejših informacij glede trgovske akademije, naj se obrne na ravnateljstvo „Českoslovanské akademie obchodní v Praze“, ali na enega od sledečih : Srečko Rus, pošta Lukovica Gorenjsko. Franc Sirc, Praha II. Ječná ulica 8/II. p. v počitnicah, Kranj. Ciril Toman, Praha II. Puchmajerová ul. 24/II. p. v počitnicah Moravče, Kranjsko.

Letos študira v Pragi 5 Slovencev. Da je to število za Slovence popolnoma nezadostno in ako primerjamo, da je čeških trgovskih akademikov čez 2500 (v Pragi, Plzni, Chrudimi, Brni), tedaj bi moral poslati naš narod najmanj 200 svojih sinov vsaka 4 leta na trgovske akademije. To število bi bilo pa še premajhno z ozirom na to, da danes pri nas sploh nimamo trgovskih akademikov in pa da drugi narodi lahko konkurirajo z akademičnim trgovskim naraščajem.

Slovenski stariši pošljite torej svoje sinove na trg. akademijo, ter skrbite, da vaši sinovi dobe tudi v trgovini ono izobrazbo, katero z ozirom na našo ugodno geografično trgovsko lego potrebujejo, našemu narodu pa s tem v trgovini pridobite ono mesto, katero mora imeti.

Srednješolci, ne pozablajte pri izbiranju stanu na trgovino, katera Vam nudi tako lepo bodočnost in toliko zanimivosti.

F. K. Z.:

ŽIVINOZDRAVNIŠKI ŠTUDIJ.

Praktični pač Slovenci nismo. V narodni obrambi raje zidamo razne društvene dome in vtikamo kapital v mrtve stavbe, nego branimo sovražniku trgati nam zemljo. Tako je tudi pri slov. visokošolskem dijaštvu. Vsak — le z neznatno spremembo zadnjega časa — je le pravnik, modroslovec ali pa zdravnik. Zanemarjamo pa praktične študije, kakor trgovski, poljedelski, montanistični in živinozdravniški.

Zlasti se je dosedaj posvetil zadnjemu le isti, ki je dobil zanj kako ustanovo. Živinozdravniška visoka šola je ravno tako visoka šola, kakor druge in čez tri leta imamo na Dunaju prvo popolno živinozdravniško visoko šolo v Evropi. Študij traja štiri leta in pol. Predava se pa ne samo o zdravljenju domačih živali, ampak tudi obširno o zoologiji, splošnem gospodarstvu, krmi, živinoreji, planinšarstvu, mlekarstvu, zavarovanju živine in tudi o vibah in njihovih boleznih. Velik del zavzamejo praktične vaje in strokovni izleti. Snov je jako obširna in študij ni lahek.

Ob koncu 2. in 4. tečaja se delata izpita (tentamen plup. et biol.), brez katerih se ne more vpisati v višji tečaj. 3 strogi rigorozi se delajo po 8. tečaju, po absolutoriju in sicer se lahko dela prvi že v juliju, drugi in tretji v presledku 14 dni v naslednjem zimskem tečaju. Na tak način lahko vstopi marljiv absolvent že v novem letu 9. tečaja v službo. Praktičnih vaj že nudi šola sama, da ni potreba najpoprej brezplačno prakticirati, predno se vstopi v službo, ki je lahko deželna ali državna. Na podlagi strogega rigoroza iz dveh disciplin in samostojnega znanstvenega dela (disertacijske naloge) se doseže naslov dr., ki je fakultativen, kakor pri pravnikih. Nanovo upeljana kolegnina znaša 50 K, katere pa je lahko popolnoma ali pa vsaj deloma oproščen vsakdo. Inozemci plačajo 2 K za tedensko uro.

Bodočnost živinozdravnikov je zasigurana, zmiraj se večja njihov delokrog, tudi finančno stanje se dviga ugodno. Ni mi menda potreba posebej povdarjati važnost tega študija za nas. Zadnji čas se vedno bolj in bolj kaže, da bomo rešili sebe in svoje kmečko ljudstvo ob narodnih mejah le z umno gospodarsko politiko. V tem oziru lahko za narod stori ravno živinozdravnik mnogo, treba mu je le malo dobre volje in pravega dela. Čuje se že tudi zahteva po novi živinozdravniški visoki šoli za Alpe, ki bo gotovo namenjena tudi nam Slovencem. Če se že vnaprej za to nič ne pripravljamo, se bomo gotovo potem zopet borili za najprimitivnejše pravice in to gotovo spet brez uspeha, kakor za vseučilišče.

Kdor ima toraj resno voljo, naj pride.

Slovenski slušatelji smo združeni v „Akademičnem društvu slov. veterinarjev na Dunaju“ (III. Linke Bahngasse 11), ki daje drage volje pojasnila.

SLOVENSKO DIJAŠTVO.

Naš septemberski sestanek v Ljubljani. Po dveh letih se zopet snidemo v slovenskem kulturnem središču v Ljubljani, da skupno nadaljujemo delo, započeto v Trstu in nadaljevano v Celju. Pregledati uspehe in neuspehe, premotriti naš položaj, kritično obdelati naš program, razširiti naše gibanje: to bo naloga ljubljanskega shoda. Vemo, da stopimo v Ljubljani pred strogo kritiko, toda tega se ne bojimo, ker se zavedamo svoje moči. Dočim bo prvi del shoda posvečen špeciелno slovenskim narodnim razmeram, bo drugi del jugoslovanskega značaja. V slovenskem obrambnem delu smo pogrešali doslej sistematičnega manjšinskega gospodarskega dela — na shodu

podamo referat o tem tako važnem, dá, življenskem vprašanju slov. naroda in obenem sezidamo temelj za nadaljnje delovanje na tem polju. Uvažujoč veliko vzgojno nalogo, ki bi jo morala vršiti umetnost, smo postavili na dnevni red tudi to točko, oziraje se zlasti na srednješolsko mladino. Na večjem, (morda ljudskem) shodu se bode obravnavalo slovensko šolstvo, v prvi vrsti slov. vseučiliško vprašanje. V drugem delu ljubljanskega shoda hočemo združeni Srbi, Hrvati in Slovenci zbrati v celoto vsa dosedanja prizadevanja za jugoslovansko kulturno edinost in ustvariti temelj, na katerem naj omladina deluje v bodoče z uspehom za rešitev jugoslovanskega vprašanja.

Z veseljem smo opazovali v zadnjem času živahno gibanje naprednega srbskega in zlasti hrvatskega dijaštva, njihove vzore in boje, in videli smo, da so stopili tudi hrvatski in srbski dijaki na približno isto pot, po kateri stopa naša struja do svojih ciljev. In s tem je dan že glavni predpogoj našega sestanka: skupno stremljenje in slično naziranje. Zaraditega upamo, da ljubljanski jugoslovanski shod ne ostane na nivoju prejšnjih navdušenih, navadno le preveč idealno in frazersko navdahnjenih sestankov jugoslovanske omladine. Tudi v tem vprašanju nameravamo uveljaviti načelo, da se dá le z vstrajnim in energičnim delom kaj doseči.

Glavno pripravljano delo se je že izvršilo po vseh učiliških mestih v srbskih, hrvatskih in slovenskih nar.-rad. društvih. Tehnična stran pa se bo morala izpeljati o počitnicah. Če ravno ima hrvatska napredna omladina svoj shod na Sušaku, vendar se udeleži v obilnem številu tudi shoda v Ljubljani.

Tovariši! Pozivljamo vas, da se vestno pripravljate na septemberski sestanek, in pričakujemo, da se ga udeležite vsi, zlasti upoštevajoč sedanja položaj v domovini! Dobrodošli so nam tudi vsi naprednjaki, ki bodisi simpatizirajo z našim gibanjem, bodisi niso še dovoljno poučeni o naših nazorih in ciljih. Naj nas naprednjaki spoznajo tam, kjer je forum za to. Prepričani smo, da izgine mnogo nejasnih, iz nepoznanja izvirajočih sodb o našem programu in delovanju. In takih netočnih in neutemeljenih sodb je zlasti mnogo med naprednim dijaštvom.

Natančni vsposed, čas in kraj se pravočasno objavi.

DIJAŠKO-SOCIALNI VESTNIK.

Slovenska inteligenca in naš narodni položaj. Vzrok primeroma slabega napredovanja slovenskega naroda tiči v tem, da nimamo dovolj šol; tržaška šolska mizerija, pomanjkanje trgovskih in obrtnih šol, nezadostno število ljudskih in meščanskih šol v obmejnih krajih pa tudi na Kranjskem: vse to je največja zavora, ki nam onemogočuje, da bi napredovali toliko, kakor bi morali s svojo žilavostjo, po svojem položaju in številu. Ker v nobeni stroki ne produciramo dovolj izobraženih ljudi, nam vsiljuje vlada tuje in vsiljuje jih z le preveč utemeljenim izgovorom: Nimate dovolj primernih moči. Poleg tega, da si ustanovljamo sami svoje šole in da vojujemo oster boj za slov. šolstvo, si moramo pomagati s tem, da damo študirat kar največ slovenske mladine, četudi je primorana pohajati nemške zavode. Skrbeti moramo za to, da imamo na vseh poljih dovolj svojih moči, dá, delovati moramo celó na to, da vzgojimo povsod toliko slovenskih izobražencev, da bodo lahko med seboj konkurirali s svojimi zmožnostmi. Le zdrava konkurenca med rojaki more koristiti notranjemu narodnemu napredku in njegovi ekspanzivnosti. Ni se nam treba bati niti hiperprodukcije. Iz hiperprodukcije nastaja konkurenca in iz konkurence se poraja napredek. Doslej smo imeli hiperprodukcijo kmetskih delavcev, ki nam jih je toliko požrla Amerika, ne da bi mi imeli koristi od tega, če pa

produciramo preveč inteligentov, bodo ostali najzmožnejši v domovini, ostalim pa je odprto še mnogo dežela — saj se nam odpira, oziroma mora odpreti Balkan! Seveda je še daleč, daleč do tega, da bi imeli preveč svojih izobražencev. — Naša struja je že od začetka pozorno motrila in preiskavala vprašanje slovenske inteligence in je priporočala na podlagi statistike slov. dijakom one stroke, v katerih je bilo največje pomanjkanje. Tako smo koristili celoti in vsakemu posamezniku. Delo, ki smo je začeli z lansko informativno številko, nadaljujemo letos v pričujoči številki. V prihodnje bomo skušali zbrati še večji statistični material in poglobiti celo to naše prizadevanje. Prepričani smo, da bo slov. dijaštvo upoštevalo naše informacije, v kolikor se tičejo visokošolskih študij. Upamo pa tudi, da bodo tovariši delovali med ljudstvom tudi v tem oziru, da pošljejo stariši vse nadarjene otroke v šole, bodisi z namenom preskrbeti jim visokošolsko izobrazbo, bodisi potrebno trgovsko, obrtno itd. Naj smatra vsakdo za svojo dolžnost opozarjati stariše na vsa mesta, ki morajo priti v slovensko posest!

Absolvirani srednješolci in vstop na visoko šolo. Kakor znano, obstajajo sedaj v Avstriji sledeči tipi popolnih srednjih šol: 1. humanistična gimnazija (z latinščino in grščino); 2. realna gimnazija (z latinščino, mesto grškega kak živ jezik); 3. reformna realna gimnazija (v spodnjem delu spodnja realka, zgornji del nekakšna realna gimnazija z latinščino od 5. razreda naprej); 4. višja realna gimnazija (spodnji del kot realna gimnazija starega tipa, zgornji del se pa deli v gimnazijski in realni oddelek, kakor je višja gimnazija, oziroma višja realka). — Da uredi vstop na visoke šole, izdalo je naučno ministrstvo sedaj naredbo, ki določa sledeče: Zrelostna spričevala zavodov pod 2, 3 in 4 so jednakovredna onim gimnazij oz. realk.

Za posamezen strokoven študij pa je določeno:

I. Absolventi zavodov pod 2 in 3 se lahko vpišejo na vsaka izmed svetnih fakultet univerz kot redni slušatelji in naj se po absolutoriju pripuste k izpitu oziroma rigorozom. Izjeme pod II.

II. K državnim učiteljskim izpitom iz filologije, klasične filologije kot glavni ali stranski predmet, iz latinščine ali francoščine kot glavni, iz zgodovine kot glavni ali stranski predmet, kakor tudi k rigorozom iz klasične filologije (arheologije), iz zgodovine kot glavni ali stranski predmet, iz filozofije (pri dvehurnem strogem izpitu), se pripuste le takšni absolventi zavodov pod 2 in 3, ki se izkažejo, da so najmanj dve leti pred absolutorijem naredili dodatni izpit iz grščine v meri zahtev gimnazijskega zrelostnega izpita pred gimnazijsko ali posebno v to določeno komisijo. Vsem drugim absolventom teh zavodov, ki študirajo humanistične stroke in pa juristom in medicincem se zelo priporoča študij grščine.

III. Glede teologičnega študija absolventov zavodov 2 in 3 izide posebna naredba.

IV. Absolventi gimnazijskega oddelka zavodov pod 4 so jednaki absolventom gimnazije. Absolventi realnega oddelka pa dobe pravice absolventa realne gimnazije, če naredijo izpit iz latinščine v meri zahtev realne gimnazije. Ta izpit je mogoče narediti takoj po maturi.

V. Dodatni izpit za študij na univerzi za absolvente realk se omeji odslej le na latinščino in filozofsko propedeutiko. Kedor naredi ta dodatni izpit, ki se dela lahko šele eno leto po maturi, ima iste pravice kot abiturient realne gimnazije. Dodatni izpit se lahko razširi tudi na grščino, če hoče doseči abiturient pravice gimnazijskega absolventa. V smislu II. točke, pa je ta izpit iz grščine mogoče tudi šele za časa študij na univerzi.

VI. Na posameznih univerzah naj se ustanove za poduk v grščini in latinščini v svrhu zgorajšnih izpitov posebni kurzi.

VII. Kot redni slušatelj na tehnični visoki šoli se lahko vpiše vsak absolvent realke, osemrazredne realne gimnazije in realnega oddelka zavoda pod 4. Absolventi reformne realne gimnazije in gimnazije pa le tedaj, če izkažejo dovoljno znanje geometričnega risanja.

VIII. Na zemljedelsko visoko šolo se vsprejemajo absolventi 8razredne realne gimnazije in realnega oddelka zavoda pod 4 brezpogojno, absolventi reformne realne gimnazije pa morajo poslušati v prvem letu predavanja iz opisne geometrije.

IX. Živinozdravniškemu študiju se lahko posveti vsak abiturijent kate-rekoli šole, ki so navedene v tej naredbi.

X. Za lekarnarski študij je treba spričevala čez 6 razredov gimnazije, osemrazredne realne gimnazije ali reformne realne gimnazije. Absolventi 6. razreda realnega oddelka zavoda pod 4 morajo poprej narediti dodatni izpit iz latinščine za 5. in 6. razred gimnazije.

O pravniškem študiju. Splošno je razširjeno mnenje, da jus lahko velja tudi kot pribežališče takih dijakov, ki po zrelostnem izpitu ne vedo kam. Ne bomo preiskovali, v koliko je to mnenje opravičeno; pribijemo naj le, da ravno pravniški študij zahteva treznega in marljivega dijaka, a pravniški poklici celih in treznih mož, ki znajo hladno in hitro vstvariti si zanesljivo sodbo ter jo podpreti z nepobitnimi dokazi. Za naš mali rod so pa specielno pravniški poklici tako važni, da je želeli, da se tem študijam posvete najnadarjenejši dijaki, ki mislijo obiskovati univerzo.

Zato pa: delavni, z narodnim duhom prožeti in vztrajni fantje s primernim nastopom le k jusu!

Pred suhimi paragrafi se ni treba preveč bati; v rokah razumnega jurista zadobe prožnost in življenje, da je veselje.

Kar se tiče študijskih mest, moramo imenovati Prago na prvem mestu; čimbolj bo padalo naše število v Gradcu in se dvigalo v Pragi, temboljše bo.

Nobeden slovenski pravnik se pa ne sme zadovoljiti s tem, kar misli, da mu bo zadostovalo za izpite. Kogar veseli, naj se poprime jezikov, posebno laščine, a vsem moramo priporočati še posebej narodno-gospodarske študije. Da ne sme pri tem pozabiti na dober nastop, fino prednašanje itd., se razume samo ob sebi. Začeti se mora to takoj prvo leto, a najlepšo priložnost zato nudijo baš društva.

Število slovenskih pravnikov se je zadnja leta znatno dvignilo, posebno letos. Natančna tozadevna statistika se bo kmalu objavila.

Kar se pa tiče pravniških poklicev, pa glej članek izpod peresa našega starešine g. dr. Greg. Žerjava v Omladini l. l. št. 5. Da se je letos odbilo pri graškem nadsodišču absolviranega slovenskega pravnika, to pri sedanjem stanju slovenskih sodnijskih uradnikov le dokazuje, kako upravičena je naša zahteva po samostojnem nadsodišču v Ljubljani za slovenske pokrajine.

J. S.

Medicina. V zadnjih letih se je število slovenskih medicincev toliko povzdignilo, da medicinskega študija ne moremo več priporočati. Statistika nam kaže, da je bilo v preteklem šolskem letu okoli 80 slovenskih medicincev in sicer: v Gradcu 23, v Pragi 4, na Dunaju okoli 50. Vsako leto se pač mora posvetiti nekoliko Slovencev temu študiju, toda ne sme jih biti preveč. Le tisti, ki čutijo v sebi resnično nagnenje do zdravniškega stanu in ki imajo

tudi dovolj sredstev za študije, naj gredo študirat medicino. Glej tudi članek dr. Otmarja Krajca v avgustovi številki lanskega letnika „Omladine“!

Akademično društvo slovenskih agronomov »Kras« vabi slovenske abituriente, ki imajo veselje do zemljedelstva, da se posvetijo tej stroki, ker Slovencem nedostaja akademsko izobraževalnih zemljedelcev in jim je v tej stroki pot do služb še popolnoma odprta. Podaja objednem učni načrt za vse z stroke zemljedelskega študija: gozdarstvo, poljedelstvo in kulturno tehniko.

1. Predmeti gozdarske stroke. Višja matematika, fizika in mehanika, splošna kemija, splošna in špecijelna botanika, geologija mineralogija in petrografija, nižja geodezija, nacionalna ekonomija, gozdarsko-stavbeno inženirstvo, civilno pravo, ureditev gozdarskega prometa, računstvo gozdnih vrednosti, vremenoznanstvo, rastlinska patologija, deskriptivna geometrija, stavbena mehanika, nauk o gozdnih tleh, gozdarska kemična tehnologija, splošno stavbenstvo, splošno strojništvo, lesno trgovstvo, zagrajevanje hudournikov, načrtno in terensko risanje, konstrukcijske in praktične vaje k posameznim predmetom.

2. Poljedelska stroka. Splošna in agrikulturna kemija, splošna in špecijelna botanika, geologija, mineralogija in petrografija, anatomija in fiziologija domačih živalij, nacionalna ekonomija, živinoreja, mlekarstvo, splošna in špecijelna rastlinska produkcija, splošno in poljedelsko strojno stavbenstvo, civilno pravo, upravno pravo, poljedelska kemična tehnologija, splošno in poljedelsko prometoslovje, fizika in mehanika, nižja geodezija, vremenoznanstvo, rastlinska patologija, sadjarstvo in vinarstvo, pouk o škodljivih žuželkah, trgovstvo, kvalitativna in kvantitativna kemija, splošno in špecijelno stavbenstvo, konstrukcijske in praktične vaje k posameznim predmetom.

3. Kulturno-tehnična stroka. Višja matematika, nižja in višja geoderija, geologija, mineralogija in petrografija, splošna in špecijelna botanika, splošna in špecijelna kemija, nacionalna ekonomija, fizika in mehanika, kulturno-tehnično vodno stavbenstvo, kulturno-tehnično strojno stavbenstvo, hidravlika in stavbena mehanika, upravno in civilno pravo, zemeljsko-, cestno-, in mostovno stavbenstvo, vremenoznanstvo, splošno in špecijelno staviteljstvo (domovno), splošna in špecijelna rastlinska produkcija, zagrajevanje hudournikov, elektrotehnika, agrarne operacije in katastrstvo, politični in pravni odnošaji izboljševanj, kvalitativna kemija, načrtno in terensko risanje, deskriptivna geometrija, splošno poljedelsko prometoslovje konstrukcijske in praktične vaje k posameznim predmetom.

Med počitnicami dajejo vsa pojasnila drage volje: Dragotin Gustinčič, kulturni-tehnik, Matenja vas, (Prestranek) pri Postojni; Savo Bratina, gozdarski tehnik, Bovec na Goriškem; Vojko Koprivnik, gozdarski tehnik, Maribor, vila 111.; Vatroslav Kraut, gozdarski tehnik, Bistrica, p. Šmihel; pri Pliberku, Koroško.

Montanistiška visoka šola. V Avstriji imamo dve montanistiški visoki šoli: v Pribramu in v Ljubnu. V Pribramu so večina slovanski slušatelji. Ker je Pribram eno izmed manjših mest, se dijaku ne nudi toliko izobraževalnih sredstev, kakor v velikih mestih. Vendar pa razpolaga slovansko društvo „Prokop“ z veliko knjižnico in z mnogimi časopisi; razuntega pa se družijo Jugoslovani (šest Slovencev, štiri Hrvatje in dva Srba) še posebej v svojem klubu „Sloga“, kjer se vrše od časa do časa predavanja in kjer so na razpolago slovenski listi. Dijaki so navezani največ na samoizobrazbo. — V zadnjem času se misli na preložitve akademije v Prago. Razdelila bi se potem najbrže v češko in nemško in se pridelila tehniki.

Finančne razmere so v Přebramu primeroma dobre. Povprečno se potrebuje od pedeset do šesdeset kron mesečno.

Kar se tiče štipendij, je meniti, da dobe juristi navadno že prvo leto štipendij oziroma ministrsko podporo, abiturienti pa šele drugo leto. Drugega podpornega društva Slovenci nimamo.

Natančneje informacije daje tov. Lipušič Matija. (Naslov: L. M. štud. mont. Idrija, Kranjsko.) Program študij pošlje na zahtevo rektorat.

Sloga-Přebram.

Tovariše, ki se nameravajo posvetiti temu študiju, opozarjamo tudi na članek „O montanističnem študiju“ v 5. številki lanskega letnika.

Konservatorij v Pragi se deli na tri oddelke: instrumentalni, za petje in kompozicijski. Instrumentalni oddelki obsega orkestralno, orglarsko in klavirno šolo.

Orkestralna šola ima 6 letnikov ter obsega pouk v sledečih godalih: gosli, violoncello, bas, harfa, piščalka, hautbois, klarinet, fagot, waldhorn, trobenta, flügelhorn, pozavna, timpan.

Pogoji za sprejem so: potrebna predizobrazba v godbi; meščanska šola, nižja gimnazija ali nižja realka, starost ne sme presegati 15 let, kavicija 120 K. Šolnina: 80 K letno.

Orglarska šola obsega 3 letnike, prvi in drugi letnik tvorita orglarski tečaj, tretji je določen za izobrazbo zborovih voditeljev. Pogoji za sprejem kakor zgoraj, poleg tega spretnost v igri na klavir (Czerny: Schule der Geläufigkeit), kavicije ni treba, starost ni določena. Šolnina: 80 K.

Klavirna šola ima 6 letnikov in obsega popolni pouk v igri na klavir. Poleg tega se poučuje teorija godbe, zgodovina godbe, francoščina itd.

Pogoji za sprejem so: potrebna predizobrazba v igri na klavir, šolska izobrazba ista kot zgoraj, starost najmanj 14 let. Šolnina znaša 200 K.

Oddelki za petje obsega 4 letnike, poučuje se: petje, deklamacija češka in nemška, mimika, klavir, teorija godbe, zgodovina godbe, francoščina itd.

Pogoji za sprejem so: razvit in zmožen glas, potrebna predizobrazba v godbi v obče in v petju posebej, potrebna literarna naobrazba, kavicija 160 K in šolnina znaša 200 K.

Oddelki za skladbo obsega 3 letnike, predmeti so: nauk o homofonni skladbi, kontrapunkt, nauk o formah, zgodovina godbe, instrumentacija itd.

Pogoji za sprejem so isti kot pri orglarski šoli. Šolnina znaša 200 K.

* * *

Od šolnine se prvi tečaj sploh nikogar ne oprosti, za oproščenje se prosi lahko še-le drugi semester. Na klavirni šoli pa se sploh ne oprošča.

Prošnje za sprejem (priloge: krstni list poslednje izpričevalo in reverz o zadostnih sredstvih za dobo študiranja, po priliki tudi izpričevalo o dosežanem učenju iz godbe) se morajo vložiti najkasneje do 1. septembra pri ravnateljstvu konservatorija v Pragi (Rudolfinum).

Sprejemne skušnje se delajo drugi teden v septembru, dan in ura se prosilcu pismeno naznani. Natančneje informacije se dobe v prospektu (češkem in nemškem), ki ga pošlje zavod na zahtevo zastoj proti povrnitvi poštnine.

C. kr. akademija umetnosti v Pragi, ali slikarska akademija je utrkvistična, češka in nemška. Je visoka šola in ima kot taka nalogo pripravljati in navajati akademike k samostojnemu umetniškemu delu v

upodabljaajoči umetnosti, slikarstvu in kiparstvu. V risanju, slikanju in modeliranju se poučuje celi dan, na večer so teoretična predavanja o anatomiji, perspektivi, o slogu, zgodovini umetnosti in občni zgodovini s posebnim ozirom na kulturno zgodovino.

Akademijo umetnosti tvori:

1.) 7 specialnih šol, in sicer 6 za slikarstvo (Ilynais, Schwaiger, Pirner, Ženišek, Ottenfeld, Thiele) ter ena za kiparstvo, vsaka traja 3 leta;

2.) splošna šola kot priprava za specialne šole z dveletno študijsko dobo (vodja znani hrvaški slikar prof. Vlaho Bukovac).

Kdor hoče biti sprejet v splošno šolo, se mora izkazati: 1. da je absolviral z dobrim uspehom nižjo gimnazijo, nižjo realko ali drugo podobno šolo; 2. da je izpolnil šestnajsto, oziroma da še ni prekoračil enaindvajsetega leta; 3. da si je osvojil umetniško predizobrazbo, presegajočo elemente upodabljaajoče umetnosti; v to svrhu mora predložiti lastna dela in delati sprejemni izpit (risanje glave po živem modelu).

Sprejem je prvo leto provizoričen, definitiven postane šele po ugodnem absolviranju prvega letnika.

V specialne šole, v katerih se delajo razven študij že lastne kompozicije, se sprejemajo absolventi splošne šole in drugi, ako dokažejo z lastnimi deli ter s položitvijo izpita, da imajo potrebno izobrazbo, ki jo sicer nudi splošna šola.

Katero specialno šolo si kdo izvoli, to je vsakemu prosto.

Farmacija je ena tistih strok, o katerih dajati informacije in nasvete je odkritosrčnemu človeku danes težko. To ne samo zato, ker nam manjka vsake organizacije slovenskih farmacevtov in zatorej žive po slovenskih lekarnah Nemci, Čehi ali Hrvati, ki so se naučili tekom let slovenščine popolnoma ali deloma, ampak tudi, ker je sedaj cela farmacija v dobi prerojenja, in modernizacije, in še danes nikakor ni jasno in gotovo, ali bode ta prerod res, ali pa samo na videz, prinesel olajšavo farmacijskim asistentom.

Za vstop k farmaciji je treba danes samo 6 gimnazijskih razredov; tem sledi farmacijska praksa, ki traja tri leta in konča s praktično skušnjo (tirocinium). Po tej praksi, ki prinese mladeniču morda precej izkušenj za življenje, pa ga oropa tudi deloma sladkega idealizma, pridejo univerzne študije (4 tečajji). (Čez par let jih bodo podaljšali na 6 tečajev.) V praksi dobi mladi farmacevt nekaj drobiža, pa ne toliko, da bi mogel brez podpore od doma živeti. (V obče veljavnih številk tukaj ni mogoče navesti.)

Vsakomur pa, ki hoče k farmaciji, bi nasvetoval, da ne gre brez zrelostnega izpita. Matura že sicer danes ni obligatna, ali kmalu bode (abiturienti delajo tudi samo 2letno prakso.)

Farmacijske vseučiliščne študije so sicer razmeroma kratke, ali skoraj najdražje (vzrok temu so visoke cene farmakognostičnih in kemičnih laboratorijev). Seveda ima farmacija poleg neprijetnih tudi tuptam svoje prijetne; pa kakor povsod, tako je tudi tukaj: Kdor ima denar, bode prijetnosti prej občutil, kakor njegov gospod kolega — brez denarja. Končno je še dostaviti, da farmacevt tem več ljudi velja, čim več — jezikov zna!

Farmacevti so izredni slušatelji na univerzi. Za sprejem je treba: 1. šest gimn. razredov ali šest razredov realke s skušnjo iz latinščine, 2. triletna praksa (kdor ima maturo, zadostuje dveletna) in spričevalo o tirocionalnem izpitu. Farmacevte sprejema dekan filozofske fakultete. V dosego diplome magistra farmacije je napraviti tri skušnje in en rigoroz. Skušnje iz fizike, botanike in kemije se delajo na filozofski fakulteti. Na medicinski fakulteti

pa se dela rigoroz, t. j. skušnja iz analitične in farmacevtične kemije, iz farmakognozije s porabo mikroskopa in splošna teoretična skušnja. Takse za skušnje znašajo po 60 K, za rigoroz pa 140 K. Doktorata farmacevti nimajo, le oni magistri farmacije, ki so napravili doktorat iz filozofije, se smeje imenovati doktorji farmacije.

Z druge ugledne strani smo prejeli še sledeče informacije: Razmere v farmaciji niso več ugodne za bodoče slovenske farmacevte, ker je že toliko naraščaja, kolikor ga potrebujemo. Slovenci imajo sploh jako malo lekarn in jih v doglednem času tudi imeli ne bodo, ker bodo tujci zasedli prazna mesta, predno bodo sedanji slovenski farmacevti prestali 15 službenih let po magisteriju, ki se zahtevajo za otvoritev lekarne. Iz teh razlogov ne moremo priporočati študija farmacije. Med Slovenci je za slov. farmacevte samo 15 mest, ker lekarnarji v Celju, Mariboru, Celovcu, Gorici i. t. d. ne sprejemajo Slovencev. — Tovariše opozarjamo, da naj ne verjamejo mnogo-obetajočim besedam lekarnarjev, ampak naj se obrnejo po informacije na odbor podružnice avstr. farmacevtov v Ljubljani!

ŽENSKI VESTNIK.

Mednarodni shod svetovne lige za volilno pravico žensk se je vršil v Londonu od 26. aprila do 2. maja. Udeležile so se ga delegatkinje iz 21 držav, tudi iz Avstralije in Južne Amerike. Dočim se na prejšnjih internacionalnih kongresih žene niso hotele izjaviti, ali se bojujejo za splošno, jednako in tajno volilno pravico ali pa samo za razširjenje dosedanje volilne pravice, ki je v mnogih državah omejena po premoženju, tudi za žene, se je položaj v zadnjem času spremenil. Na Angleškem se borijo za splošno in enako volilno pravico samo članice „Adult Suffrage Society“, ki so večinoma socialne-demokratkinje. Letošnji shod se je takoj spočetka svojih razprav izjavil za žensko volilno pravico. Odločil se pa je, da se morejo udeleževati svet. shoda le one organizacije, ki se bojujejo samo splošno za volilno pravico, one pa, ki se bojujejo poleg tega tudi za splošno in enako volilno pravico mož in žena, se morajo izključiti iz kroga ženskih bojevnice. Posledica tega je bila, da so bile izključene od shoda članice zgoraj omenjenega društva; istočasno z njimi so zapustile shod tudi delegatkinje socialistične internacionale. Nadaljne razprave na shodu so bile popolnoma brez pomena; glavno besedo so imele klerikalne evangelske žene, ki so poslale celo ponižno brzoglavno čestitko holandski kraljici k rojstvu princezinje. Zaključile so shod s cerkveno pobožnostjo. Morda bo to pomagalo, da dobijo ženske volilno pravico. — Prihodnji tak shod se vrši čez pet let v Stokholmu. Ženský Obzor.

Večerne tečaje za šivanje prireja žensko izobraževalno in pridobitno društvo „Vesna“ v Brnu. Tu se učijo šivati za domačo potrebo dekleta in žene, ki so primorane po dnevu hoditi na delo. V teku dvanajstih let se je v teh tečajih vrstilo širitisoč udeleženk. Tečaji trajajo po šest tednov. V pretekli zimi so bili 4 takšni tečaji, ki so imeli skupaj 470 udeleženk. Ob sredah so bila prosvetna in gospodarska predavanja, ob petkih pa so se izposojevale knjige. V oddelkih za šivanje perila so se šivale največ moške srajce, v oddelkih za obleke pa največ otroške oblekice. Koliko kulturne in gospodarske koristi tiči v tem delu! Isto društvo vzdržuje dekliški licej, dekliško obrtno šolo, obrtno tečaje, dekliško trgovsko šolo, kuharsko šolo in internat.

„Dijaštvo sebi.“ V tem smo menda vsi edini, da podporna društva, katera obstajajo v vseučiliških mestih, ne zadostujejo potrebam vseh. Naglašujemo vseh in podajemo takoj dokaze. Če imaš absolutorij oziroma drugod eno leto po absolutoriju, ne dobiš od podpornih društev ničesar več; in ravno v takih časih, dostikrat neposredno pred izpiti, pred končnim ciljem, si izročen na milost in nemilost kruti usodi. Abiturijent, ki bi šel rad študirat, nima dostikrat niti denarja za vožnjo, oziroma inskripcijo. Akademik, ki je ravno malo bolje situiran, pride v hipno denarno zadrego, plačati mu je šolnino, takso in drugo. In končno reven dijak sploh, ki rabi oblek in knjig in za take stvari ne more računati na podporna društva, ki imajo po svojih pravih omejen delokrog in imajo predvsem gledati na to, da slovenski dijak v tujem mestu ne trpi gladu. Kam naj se torej obrne človek za podporo. Te in enake misli so vstvarile popolnoma naraven in samoumeven klic „Dijaštvo sebi“, klic samopomoči. Ti podporni fondi bi ne bili naperjeni proti obstoječim podpornim društvom, temveč bi imeli edin namen sedanja podporna društva spopolnjevati. Marsikdo bo gotovo skeptično zrl začetkoma na stvar, pa postal bo v kratkem času družega mnenja. Sami iz sebe ustvarimo nove vire dohodkov našim kolegom, ki so potrebni podpore. V področju vsakega akademičnega društva in vsakega ferijalnega društva naj se osnujejo tudi podporni fondi. Ti bi naj potem v teku časa stopili v skupno celoto, ki bi kot taka bila mogočen faktor za blagor nas dijakov. Ne bomo tukaj podajali kakih pravil oziroma virov, iz katerih bi taki fondi črpali sredstva; povdarjamo le, glaven vir bodo dohodki veselice, zbirke, koleka i. dr. Če pade enkrat misel na rodovitna tla, bo rodila sama sile, ki bodo vedele pridobiti za to vedno novih dohodkov. Saj je ravno v nas akademskih sile dovolj! Dosedaj obstajajo taki fondi, kolikor znano, le v akad. ferijalnem društvu „Balkan“ v Trstu in slov. akad. društvu „Ilirija“ v Pragi. Povsod so se dobro obnesli. Misel je torej sprožena in trdno smo prepričani, da bo vsako akademično in ferijalno društvo v lastnem oziru stremelo za ciljem: stvariti za svoje člane podporno organizacijo. Tovariši dijaki! Sedaj odhajate v domovino na počitnice; časa dovolj, da o stvari premišljate, ne samo to, ampak, da za stvar, ker je dobra, tudi zbirate gmotne prispevke. Upajmo, da so vsi naše misli dobro razumeli in da bomo v začetku prihodnjega šolskega leta videli naše dijaštvo, ko bo gradilo trdne organizacije samopomoči. Torej „Dijaštvo sebi“. Slovensko akademično društvo „Ilirija“ v Pragi. (V tej stvari daje vsa pojasnila „Ilirija“ Praga II., Melonnová ul. 4/L.)

(Opomba uredništva.) Priobčujemo gornji oklic, čeravno smo mnenja, da bi se morale slične zadeve najprej obravnavati v dijaških organizacijah, sestaviti natančen premišljen načrt, potem pa šele stopiti pred javnost. Sicer pa nam je ideja simpatična.

Avstrijski naučni minister in rektor češke tehnike. Minister Stürgk je pozval rektorja češke tehnike profesorja Bertla z nemškim dopisom z dne 12. maja, da naj se zagovarja zaradi besed, izgovorjenih ob priliki praških izgrediv proti nemškim buršem: „Videli ste, kam vodi strast naših nasprotnikov in kako globoko so padli nemški akademiki in njihovi voditelji, zapeljani od slepega šovinizma.“ Dalje je dejal rektor Bertl na tehničnem shodu, da za češkega rektorja ni mesta tam, kjer ni mesta za češkega tehnika. Zahteva naučnega ministra je jako razburila češko javnost in govorilo se je o njej tudi v parlamentu. Češko dijaštvo pa je lahko ponosno, da ima tako energičnega in narodnega rektorja.

Za Prago dajejo informacije o počitnicah:

Juristi: Ivan Prijatelj, Škrlovica, Ortenek, Kranjsko; R. Krivic, Radomlje, Gorenjsko.

Filozofi: Fran Šlibar, Vrnsko, Štajersko.

Medicinci: Ivan Jurečko, Laporje pri Slovenski Bistrici, Štajersko.

Tehniki: Janko Mačkovšek, Idrija, Kranjsko.

Akademija umetnosti: Mihael Kambič, Dragovanja vas pri Črnomlju, Kranjsko.

Trgovska akademija: Ciril Toman, Moravče, Kranjsko.

Za Dunaj dajejo informacije o počitnicah sledeči tovariši:

Za pravo: Fran Trampuž, Ljubljana, Mestni dom („Prosveta“).

Za filozofijo: Anton Sovre, Krško.

Za medicino: Vekoslav Zalokar, Vel. Lašče, Kranjsko.

Za eksportno akademijo: Vladimir Poljšak, Šmarje, Goriško.

Za veterino: Fran Ks. Zavrnik, Sv. Barbara pri Mariboru.

Za tehniko: Jos. Hrovatin, Gorica, Trigemina 17.

Za študije v Gradcu dajejo informacije o počitnicah:

Za jus: iur. N. I. Vrabl, Središče, Štajersko.

Za filozofijo: phil. Ljudevit Mlakar, Laporje pri Slov. Bistrici, Štajersko.

Za medicino: med. Stanko de Gleria, Logatec, Kranjsko in med. M. V. Brezovnik, Vojnik, Štajersko.

Za tehniko: tehn. Vekoslav Hrovat, Vel. Podljuben, p. Novo mesto in tehn. Fran Fischer, Gornji grad, Štajersko.

Za farmacijo: pharm. Fran Minařik, Gradec, Sackstraße 4.

Za trgovsko akademijo: Ivo Jerman, trg. akademik, Krško.

Moravski Čehi imajo sledeče dekliške trgovske šole: v Og. Gradišču, v Mar. Gorah, v Třebičú, v Vyškovu, v Olomucu, vse dvorazredne in enoletni trgovski tečaj pri Vesni v Brnu ter v Prerovu. — Slovenci pa smo komaj dobili eno deško trgovsko šolo, za dekleta pa imamo edini trgovski tečaj na višji dekliški šoli v Ljubljani.

Naša društva:

„Adrija“, v Pragi, II. Spalená ulica 20.

„Slovenija“, na Dunaju, VIII. Breitenfeldergasse 20.

„Tabor“, v Gradcu, Schönaugasse 17. I.

Tvrdba

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporoča svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode in dečke
ter mične novosti

□ v konfekciji za dame in deklice. □

Ceniki zastonj in franko.

